

Wegwijzer
Aan de slag met Mockingbird als beleidsambtenaar

Versie november 2026

Mockingbird
Samen voor het kind

Inhoudsopgave

1. Wat is Mockingbird? 3

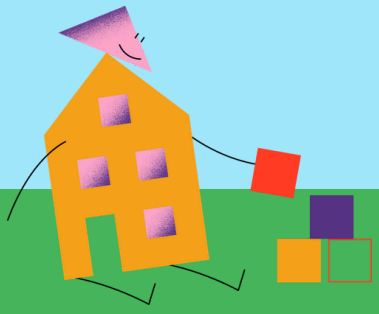
2. Waarom is Mockingbird relevant voor gemeenten/regio's? 6

3. Implementatiefases: aanbieder en gemeente 8

4. Kosten en financiering 9

5. Realisatie van Mockingbird in een gemeente of regio 10

6. Meer informatie 13

1. Wat is Mockingbird?

Mockingbird is een vorm van pleegzorg waarbij pleeggezinnen elkaar onderling ondersteunen en een stevig netwerk vormen rondom het pleegkind. Zes tot tien pleeggezinnen die dicht bij elkaar wonen, zijn met elkaar verbonden. Zo'n netwerk noemen we een constellatie.
Een belangrijke rol is weggelegd voor de hubhome pleegouders. Deze ervaren pleegouders bieden ondersteuning en een luisterend oor aan de kinderen en volwassenen in de constellatie. Dit gezin organiseert maandelijks een bijeenkomst en houdt twee bedden vrij waar pleegkinderen uit het netwerk gepland of ongepland kunnen logeren.

De constellatie groeit na verloop van tijd uit tot een vangnet waar de pleegouders en kinderen altijd op kunnen terugvallen. Het doel is om pleegzorgplaatsingen te stabiliseren, zodat kinderen opgroeien in een veilige, ondersteunende gemeenschap van volwassenen die zich duurzaam voor hen inzetten. In deze vertrouwde gemeenschap, die veel weg heeft van een familie, ervaren kinderen bovendien dat ze niet de enige zijn.

Bekijk waar Mockingbird al actief is.

"Voor ons is Mockingbird echt een lifesaver geweest, wij zijn zo'n gezin waar het een breakdown heeft voorkomen."

Pleegouder uit een constellatie

De rol van Ondersteuning Pleeggezin

Mockingbird wordt in Nederland geïmplementeerd door Ondersteuning Pleeggezin (OP). Als stichting is OP licentiehouder van MOCKINGBIRD FAMILY™, dat in de Verenigde Staten is ontwikkeld. OP traint en begeleidt pleegzorgaanbieders volgens vaste kwaliteitsnormen. Pleegzorgaanbieders die voldoen aan de kwaliteitsnormen krijgen een licentie. Er zijn vaste momenten waarop de kwaliteitsnormen worden getoetst.

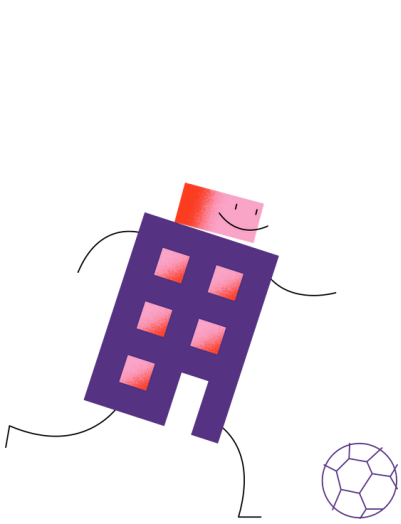
Onderzoek

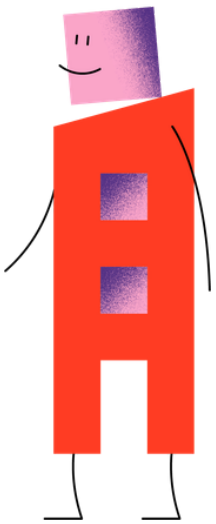
Mockingbird bestaat al ruim twintig jaar en er is in diverse landen onderzoek naar gedaan. Uit de onderzoeken komen verschillende positieve effecten voor de kinderen en volwassenen naar voren, waaronder:

- Bijna alle pleegkinderen (98% in 2018 en 97% in 2019) zeggen dat ze binnen hun constellatie een volwassene hebben die ze vertrouwen, die hen helpt en die hen hoe dan ook bijstaat. (Bron)
- Samen voor de belangen van het kind gaan staan, maakt dat individuele pleeggezinnen beter in staat zijn om met de stress en de frustratie over het (bureaucratische) systeem om te gaan, en hun passie voor pleegzorg kunnen vasthouden. (Bron)

De belangrijkste bevindingen uit (inter)nationaal onderzoek zijn hier te vinden.

OP voert kwantitatief en kwalitatief onderzoek uit naar Mockingbird, om zo de waarde voortdurend te kunnen onderbouwen met cijfers en resultaten.

Mockingbird constellatie

Een veilige, ondersteunende gemeenschap in pleegzorg

2. Waarom is Mockingbird relevant voor gemeenten/regio's?

Mockingbird sluit aan bij landelijke beleidskaders, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het inspectierapport 'Pleegkinderen uit beeld' (naar aanleiding van de zaak in Vlaardingen in 2024) en de Richtlijn Pleegzorg. Gemeenten kampen bovendien met een structureel tekort aan pleegouders.

Mockingbird draagt bij aan zowel kwaliteitsverbetering als kostenbesparing:

- Er ontstaat een duurzaam en steunend netwerk voor pleegkinderen en pleegouders.
- Kinderen die niet thuis kunnen wonen groeien toch 'zo thuis als mogelijk' op.
- De instroom in zwaardere residentiële jeugdzorg neemt af.
- Pleegouders worden makkelijker geworven en behouden.
- Breakdowns in pleeggezinnen worden voorkomen doordat problemen samen worden opgelost.
- Er is meer zicht op het welzijn en de veiligheid van pleegkinderen.

Doordat pleeggezinnen elkaar ondersteunen, kan Mockingbird duurdere plaatsingen voorkomen: een pleegzorgplaatsing kost circa € 21.535 per jaar, tegenover € 73.730 in een gezinshuis, € 125.195 voor jeugdhulp met verblijf, € 183.960 voor een driemilieuvoorziening per jaar. Ook is doorgaans minder aanvullende zorg nodig, zoals logeeropvang. (Bron: Maatschappelijke prijslijst)

Mockingbird en jeugdzorgbeleid

Een veilige, ondersteunende gemeenschap in pleegzorg

Mockingbird sluit aan op de drie belangrijkste beleidskaders voor jeugd: de Hervormingsagenda Jeugd, de Richtlijn Pleegzorg en het inspectierapport Pleegkinderen uit beeld. Deze infographic laat zien hoe.

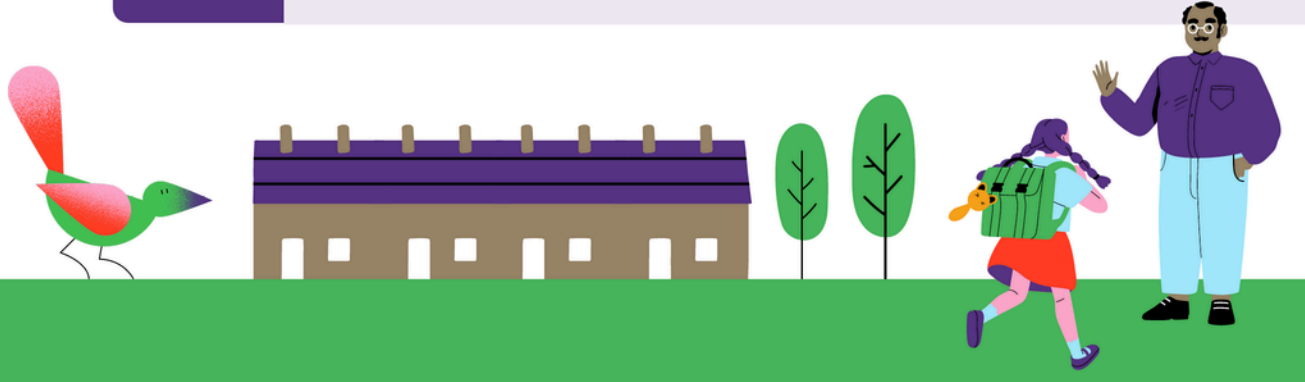

Beleidskaders	**Hervormingsagenda Jeugd 2023 - 2028**	**Richtlijn Pleegzorg**	**Inspectierapport Pleegkinderen uit beeld**
	Toekomstbestendige jeugdzorg, dichtbij en zo thuis mogelijk opgroeien, versterken van de sociale basis, normaliseren, informele steun en continuïteit.	Kwalitatief goede pleegzorg door samenwerking in netwerk, steun voor pleegouders en passende stabiele opvoedsituaties.	Betere bescherming van pleegkinderen door tijdige signalering, meer zicht op het kind en zijn omgeving en veiligere opvoedomgevingen.

	1 Zo normaal en zo thuis mogelijk opgroeien	2 Behoud en werving pleegouders	3 Pleegkinderen zien en horen	4 Veiligheid
Mockingbird pijlers				
Hoe?	• Het gewone leven staat centraal; constellatie lijkt op een familie • Bijspringen en opvang (bij crisis) gebeurt door vertrouwde personen • Pleegkinderen sluiten vriendschappen en ervaren niet de enige te zijn • Samen zorg dragen voor pleegkinderen biedt ruimte voor extra plaatsingen, zoals broers/zussen	• Constellatie is een informeel, laagdrempelig netwerk van pleeggezinnen, die samen voor de kinderen zorgen • (H)erkenning, steun en leren van elkaar • Opvang en logeren, preventief en bij (dreigende) overbelasting	• Divers, duurzaam netwerk biedt meerdere vertrouwenspersonen • Pleegkinderen ontmoeten andere pleegkinderen • Ruimte voor kinderen om hun mening en stem te laten horen • En om hun identiteit te ontdekken en verrijken	• Informele vertrouwenspersonen: mensen die om je geven en altijd voor je klaarstaan • Preventieve steun • Minder isolatie van pleeggezinnen • Meer ogen en oren binnen het netwerk
Resultaten	• Stabieler opgroeien • Minder crisisplaatsingen • Minder respijtzorg • Minder breakdowns • Meer kinderen een passende plek in een pleeggezin kunnen bieden	• Pleegouders zijn gesterkt en hebben meer draagkracht • Minder overbelasting • Stabielere plaatsingen • Werving: het is aantrekkelijker om te kiezen voor pleegouderschap	• Stem van het kind staat centraal • Alle pleegkinderen hebben een volwassene die zij vertrouwen en die hen altijd bijstaat • Identiteit is versterkt • Toegenomen veerkracht en verbondenheid	• Veiliger opvoedklimaat • Minder kans op mishandeling en verwaarlozing • Onveiligheid wordt sneller gesignaleerd

Toekomstbestendige pleegzorg middels Mockingbird

- Toename aantal pleegouders
- Lagere kosten door preventie en afname aanvullende zorg
- Minder afhankelijkheid van professionele zorg
- Verhoogde veiligheid
- Stabielere generatie

Meer informatie?

3. Implementatiefases: aanbieder en gemeente

0

varieert

Projectfase voorbereiden

Aanbieder: oriënteert zich, besluit en maakt afspraken met OP. Regelt de financiering, vaak samen met gemeente en jeugdhulpregio.

Gemeente: verkent hoe Mockingbird past in het beleid en hoe het gefinancierd kan worden (zie hoofdstuk 4).

1

± 1 jaar

Start project

Aanbieder: stelt een projectteam en projectplan op, volgt de 4-daagse training en krijgt een implementatiecoach van OP.

Gemeente: helpt de startkosten te financieren (zie hoofdstuk 4).

2

1 jaar

Start constellatie

Aanbieder: start feestelijk de eerste constellatie, richt de bedrijfsvoering in en maakt een opschaalplan.

Gemeente: neemt Mockingbird op in de inkoop.

3

Doorlopend

Opschalen

Aanbieder: vormt en begeleidt zelfstandig nieuwe constellaties.

Gemeente: financiert Mockingbird structureel via een vast tarief.

4. Kosten en financiering

Kosten fase 1 · incidenteel	
Projectteam fase 1 (loonkosten)	ca. € 100.000*
Bijdrage aan OP, fase 1 (licentiekosten, training en implementatie)	€ 50.000

Kosten fase 2 · incidenteel	
Projectteam fase 2 (afgeschaald)	ca. € 50.000*
Bijdrage aan OP, fase 2	€ 30.000
Hubhome vergoeding en activiteitenbudget	€ 23.500

Structurele kosten vanaf fase 3	
Vanaf fase 3: hubhome vergoeding + activiteitenbudget + personele inzet + bijdrage kwaliteitsborging door OP	€ 16,91 per kind per etmaal **

* De kosten in fase 1 en 2 genoemd bij de projectteams zijn indicatief, pleegzorgaanbieders begroten deze kosten zelf.
** Bovenop de reguliere pleegzorgvergoeding. Berekend op basis van 9 kinderen in een constellatie.

Financiering fase 1 en 2

- Innovatiesubsidies van Bovenregionale Expertisenetwerken: ga met hen in gesprek over de mogelijkheden
- Ruimte in de gemeentelijke begroting voor projectsubsidie
- Ruimte bij de regio en collega-gemeenten voor projectkosten
- Projectsubsidies van lokale vermogensfondsen
- Een eigen innovatiebudget van de pleegzorgaanbieder
- Financiering door de jeugdhulpregio zelf

Financiering structureel

Voor de structurele kosten hebben betrokken jeugdregio's gezamenlijk een standaardproduct met standaardkostprijs bepaald.

Bekijk de handreiking 'Landelijk product Mockingbird pleegzorg'

5. Realisatie van Mockingbird in een gemeente of regio

Mockingbird kan op verschillende manieren starten in een gemeente of regio. Hieronder beschrijven we drie situaties. Per situatie zie je welke acties mogelijk zijn. Er is geen vaste volgorde, en je hoeft niet alles te doen.

Situatie 1 · Gemeente/regio is initiatiefnemer, aanbieder werkt nog niet met Mockingbird

Verkennen

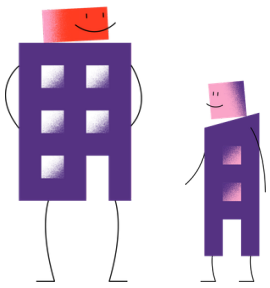
• Breng in kaart hoe Mockingbird aansluit bij het lokale beleid, en welke knelpunten het kan oplossen.
• Haal ervaringen op bij gemeenten en regio's die al met Mockingbird werken.
• OP organiseert regelmatig een online meetup over Mockingbird. Je kunt je hier aanmelden.

Draagvlak creëren

• Bespreek Mockingbird met de wethouder, raadsleden en collega-gemeenten in de regio. Peil de belangstelling.
• Betrek ervaringsdeskundigen, zoals pleegouders en pleegkinderen. Zij vertellen over hun ervaring met Mockingbird. OP denkt hierover mee als je dat wilt.

Aanbieder betrekken

• Ga in gesprek met de pleegzorgaanbieder(s). Willen zij starten met Mockingbird, en wat is daarvoor nodig?

Financieren en besluiten

• Onderzoek hoe fase 1 en fase 2 van Mockingbird gefinancierd kunnen worden (zie hoofdstuk 4).
• Onderzoek hoe Mockingbird later een (standaard)product kan worden in de subsidie- en/of inkoopafspraken.
• Bespreek de start met de jeugdhulpregio. Zorg dat bestuurders de informatie hebben die ze nodig hebben om te besluiten.

Situatie 2 · Pleegzorgaanbieder is initiatiefnemer en komt met een verzoek bij de gemeente

Verkennen

• Breng in kaart hoe Mockingbird aansluit bij het lokale beleid, en welke knelpunten het kan oplossen.
• Haal ervaringen op bij gemeenten en regio's die al met Mockingbird werken.
• OP organiseert regelmatig een online meetup over Mockingbird. Je kunt je hier aanmelden.

Draagvlak creëren

• Bespreek Mockingbird met de wethouder, raadsleden en collega-gemeenten in de regio. Peil de belangstelling.
• Vraag de aanbieder om een presentatie over Mockingbird te geven. Meestal doen ze dit graag.
• Betrek ervaringsdeskundigen, zoals pleegouders en pleegkinderen. Zij vertellen over hun ervaring met Mockingbird. OP denkt hierover mee als je dat wilt.

Financieren en besluiten

• Onderzoek hoe fase 1 en fase 2 van Mockingbird gefinancierd kunnen worden (zie hoofdstuk 4).
• Onderzoek hoe Mockingbird later een (standaard)product kan worden in de subsidie- en/of inkoopafspraken.
• Bespreek de start met de jeugdhulpregio. Zorg dat bestuurders de informatie hebben die ze nodig hebben om te besluiten.

Situatie 3 · Gemeente/regio is enthousiast, pleegzorgaanbieder werkt al met Mockingbird

Draagvlak vergroten

• Informeer de wethouder, raadsleden en collega-gemeenten in de regio.
• Organiseer een werkbezoek voor bestuurders bij de bestaande constellatie in de regio. Of laat de pleegzorgaanbieder een presentatie houden.

Opschalen en borgen

• Ga in gesprek met de pleegzorgaanbieder over opschalen, of over het aanhaken van andere aanbieders in de regio.
• Bepaal hoe Mockingbird een standaardproduct kan worden in de subsidie- en/of inkoopafspraken.
• Bespreek de opschaling met de jeugdhulpregio. Zorg dat bestuurders de informatie hebben die ze nodig hebben om te besluiten.

"Durf als gemeenten samen te zeggen: wij willen het anders voor onze jeugd."

Wethouder Mathil Sanders
Gemeente Geldrop-Mierlo

6. Meer informatie

Pleegouders en kinderen vertellen wat Mockingbird voor hen betekent

Lees Pleegouders zoeken steun bij elkaar – lang leve de kracht van gedeelde zorg (gratis te lezen via De Correspondent)

Kijk Mockingbird door de ogen van hubhome, hun voormalig pleegdochter en Mockingbird pleegzorgbegeleider

Luister De Zorg van Morgen – Ondersteunende gemeenschappen in de pleegzorg: Mockingbird (Spotify)

Plan een gesprek in met onze relatiemanager

Wil je in contact komen met een gemeente of regio die al met Mockingbird werkt? Of heb je andere vragen? Onze relatiemanager helpt jouw gemeente of regio graag verder op weg met de realisatie van Mockingbird.

Marlous Roodnat
marlous@ondersteuningpleeggezin.nl
06 43 74 75 99

Volg Ondersteuning Pleeggezin

Volg ons op sociale media, of abonneer je op onze nieuwsbrief.

Nieuwsbrief

Ondersteuning Pleeggezin

Mockingbird
Samen voor het kind

Mockingbird

Samen voor het kind

www.mockingbirdnederland.nl